

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי רבן של ישראל מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

גאב"ד ירושלים ומרא דארעא קדישא

שבת שזכה תשפ"ד

דברי הכנה ליום כיפור שנאמר השבוע בהיכל ישיבת 'הברון'

מעלת כפרת יום כיפור יותר מתשובת כל השנה

במעלת היום הקדוש יום הכיפורים נאמר בתורה הקדושה (ויקרא טז, ל) "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו". וכשנדקדק נראה שלשון "כפרה" ו"טהרה" נזכר בתורה הק' רק ביום הכיפורים, וכן בתפילה בכל השנה מתפללים אנו "סלח" לנו אבינו וכו' "מחל" לנו מלכינו ולא מתפללים על כפרה. וראוי להבין במה התייחד יום הכיפורים שנחשב יום כפרה ולא רק יום מחילה.

ונראה שבכל השנה התשובה מועלת רק לענין להסיר כעס ה', אבל עדיין לא מועילה התשובה להתנקות מהפגם והלכלוך שהחטא לכלך וטינף את הנשמה הקדושה, אבל יוה"כ הוא יום מיוחד שקבע אותו הקב"ה ליום 'כפרה וטהרה', שבו מטהר הקב"ה את נשמותיהם של השבים בתשובה עד שלא נשאר כלל רושם החטא בנשמה, וזהו 'חידוש' מיוחד שקיים רק ביום כיפור ולא בכל השנה כולה.

ואשרינו מה טוב חלקינו שזכינו עכשיו לבוא ליום הכיפורים לטהר את נשמותינו, ומלבד התועלת המרובה לנצח נצחים בטהרת הנשמה, הרי יש בזה תועלת מיד, שבאותו הרגע שזוכה האדם לטהרת הנשמה, הוא יכול להתפלל בכוונה, וגם זוכה לחדש חידושי תורה כיון שהוא קרוב לקב"ה.

עובדא שמעתי מפי הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שפעם אחת בליל שבת קרא הקדוש החפץ חיים לכל תלמידי ישיבתו - ישיבת ראדין, ופתח ואמר להם "היום בבוקר כשאמרתי בברכת אלוקי נשמה, ואתה עתיד ולהחזירה בי לעתיד לבוא", התעוררתי מאוד שמהלשון "ולהחזירה" במפיק ה"א, משמע שהקב"ה יחזיר לכל אחד לעתיד לבוא את נשמתו בדיוק כפי איך שהשאיר את נשמתו כשעזב את העולם הזה, וביאר החפץ חיים שמצב הנשמה אצל כל אחד משתנה לפי מעשיו, ובאותה מדריגה שהאדם החזיר את נשמתו לאחר שנותרו בעולם הזה, כן תישאר נשמתו לעד ולנצח נצחים ללא שום שינוי, ואוי לו לאדם שנשמתו תישאר לנצח בעלת מום, ועורר החפץ חיים את בני הישיבה לתשובה מתוך התבוננות שמצב הנשמה תישאר לנצח נצחים באותה המדריגה שהאדם עבד בעולם הזה.

אמנם יש לידע שעל ידי תשובה ביום כיפור אפשר לטהר לגמרי את פגמי הנשמה, וזהו עבודתנו בימים אלו לשוב בתשובה ולנקות את נשמותינו, ובלא תשובה אין זוכים לטהרת יום כיפור וכדאיתא בגמ' (שבועות יג.) וכך נפסק להלכה דאין יום כיפור מכפר אלא לשבים.

לכתחילה צריך לטהר עצמו לגמרי אבל כל תשובה מועיל

והנה לכתחילה בוודאי צריך לטהר עצמו מכל חטא, וכדכתיב "מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו", ורק צריך לזכור שאי אפשר לרמות את הקב"ה שהוא יודע את

מעמקי הלב, וזהו דכתיב לפני ה' תטהרו, והיינו לפני ה' שהוא יודע מחשבות. **אמנם** גם מי שמתעורר לתשובה על מקצת עוונות, וזכה לתשובה באותם עוונות שחזר בהם, וכל אחד זוכה ביום כיפור לפי מה שהוא מתעורר. ויש לפרש שלכן אנו קוראים ליום כיפור "יום כיפורים" בלשון רבים, כי יש בו הרבה כפרות, וכל אחד זוכה לפי מדריגת טהרת ליבו.

ויש לידע שגם ע"י הרור תשובה של חרטה בלבד זוכים לטהרה מסוימת ביום כיפור, והנה כתב המב"ט (בית אלוקים, בשער התשובה פי"ב) דחרטה לבד בלא עזיבת החטא ג"כ מועיל קצת להשיג מעט סליחה, ומתקיים בכך תחילת המ"ע לתשובה, עיי"ש. וא"כ נראה דהוא הדין גם כלפי טהרת יום כיפור אף אם לא עזב את החטא, מ"מ אם הגיע לחרטה, הרי הוא זוכה במעט לטהרת יום כיפור, דכיון שיש בזה מקצת תשובה ומקצת סליחה, הרי הוא זוכה גם למקצת טהרה, והיינו שנשמתו לא תהא מלוכלכת כמו בתחילה.

זכותם של בני תורה המתעוררים לתשובה בימים אלו

והנה במדרש תהלים (מזמור כ"ה) איתא: "משל למלך שעשה סעודה, וזימן את האורחים, הגיעו לארבע שעות ביום ולא באו, לחמש, לשש ולא באו, לעת ערב התחילו האורחים ממשמשיין ובאיין, אמר להן טובה גדולה אני צריך להחזיק לכם, לפי שאילולא באתם כל הסעודה הייתי משליך לכלבים".

ואמר הגר"א קוטלר זצ"ל דמשל זה שייך לתקופה זו של עשי"ת, שהלא בימים אלו הכין לנו מלך מלכי המלכים 'סעודה גדולה' של עת רצון, שיש בהם סייעתא דשמיא ואתערותא מלעיילא לזכות למחילת עוונות ולהתקרב אליו ית', וכל זה עשה הקב"ה עבורנו כדי שנשתמש בימים אלו בהם לטובתנו להתנקות מכל חטא ועוון, אבל כיון שבעוה"ר אין כמעט מי שבא להשתתף בסעודה ולנצל את ההזדמנות לשוב בתשובה, ובפרט בדורנו שבעוה"ר רבים עזבו דרכי התורה והמצוות, הרי מתעורר רח"ל כעס וחרון אף ה' על ישראל, אמנם לבסוף כשבאים כמה בני תורה ומתעוררים לתשובה, אז נותן להם הקב"ה שכר רב ואומר להם "טובה גדולה אני חייב לכם".

וזהו חיזוק גדול לכל בן תורה, שאם עכשיו יתעורר בתשובה, הקב"ה יתן לו שכר רב כי הוא מציל את כל עם ישראל מחרון אף ה'.

האופן להמשיך את קבלות התשובה גם לאחר ימים נוראים

והנה החתם סופר הקדוש העיר (דרשות ח"ג דף ל"ח-ל"ט) מהו הטעם שאצל רוב בני אדם אין התשובה של עשי"ת ויוה"כ מתקיים בידם כל השנה, ושוכחים במשך השנה מכל הקבלות שקיבלו על עצמם ביום כיפור.

השבת חובות נעלמים בימי התשובה כפי העצה "נקי כפיים" אשר כתב עליה מרן שליט"א "ראוי לעזר על זה"

הגמ"ח מקנים לאחר ההפקדה את דמי החוב לבעלי החובות הנעלמים, על ידי ז'כין לאדם שלא בפניו, והכסף נשמר בקרן כפיקדון לבעל הממון עד שיבוא אליהו, ולבינתיים מנהלי הגמ"ח מלווים את הממון לנזקקים, ובהם זוכים בעלי החוב בקיום מצוות הלוואה בממונם.

מרן רבינו שליט"א כתב בזמנו מכתב לעודד את הרעיון, כשבדבריו כתב "וראוי לעזר על זה", ולרגל ימי התשובה הננו להביא את לשון המכתב:

"אודות ההצעה לזכות לבעל חובו ולחת צדקה וגמ"ח שהסכימו לזה גדולי הוראה, הנני מוסיף טעם שזכות למחויב ממון לחבירו שאינו תחת ידו ממון שאינו שלו, ותרם לגבוה למצוה, ובוודאי הבעל חוב מסכים ויאמר שלא יפסיד בביאת אליהו וידע למי חייב ויחזירו לו, והתקנה לא צריך חיזוק שכבר הסכימו לזה גדולי ישראל וראוי לעזר על זה.

הנני המצפה לרחמי שמים מרובים, משה שטרנבוך

לרגל ימי עשי"ת הננו להביא מכתב מרן רבינו שליט"א בעניין דרך תיקון התשובה אודות מי שגזל ולא החזיר, או לווה ולא החזיר, בין ביודעין ובין שלא ביודעין [כגון אם לא דקדק ליתן תשלום מדויק לפועל או למוכר וכדו' וטעה בשווה פרוטה דבזה כבר נחשב כגזל, וידוע מה שאמרו חז"ל "רובם בגזל"], דהנה במשנה ביומא (פי"ח מ"ט) שנינו, "עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו", ונדעו דברי הקדוש החתם סופר (דרשות חת"ס ח"א לה: ח"ג מב, ב) שמה שאמרו שאין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו, אין הכוונה רק כלפי שאין יוה"כ מכפר על חטאים שבין אדם לחבירו כי אם גם על חטאים שבין אדם למקום אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו, עכ"ד, ומעתה לב מי לא ירעד אם ח"ו נכשל וחטא נגד חבירו בממון ואינו יודע למי גזל או ממי לווה.

והנה לפני קרוב לעשור הגו כמה ת"ח את פתרון "נקי כפיים" המאפשר פריעת חובות לבעלי החובות, על ידי הפקדת סכום החוב לגמ"ח, כאשר מנהלי

נקי כפיים
להשבת חובות נעלמים

077-22-99-44-8

עפ"י קריאת ובקשת מרן שליט"א ראוי להעביר כספי צדקה ל'קופת העיר' - קופת עניי ישראל מרן שליט"א יוצא מגדרו בימים אלו לפעול למען הצלחת המגביות בימים אלו לטובת עניי ישראל כמו"כ שמות תורמי "קופת העיר" נכנסים לברכה מיוחדת אצל מרן שליט"א שהתבטא כי הצדקה לקופת העיר מסגול לקרוע גזירות רעות

נדבת ידידנו הר"ר שלמה מאליק שליט"א לע"ג חמיו רבי אריה בן ר' משה דוד ז"ל, נלב"ע ה' תשרי תשכ"ד, לעילוי נשמת אחיו מיכאל יצחק בן ר' בן ציון נלב"ע י"א תשרי, ולע"ג אביו הר"ר בן ציון בן ר' יעקב, נלב"ע י"ב תשרי, ולע"ג חמותו גיטה בת ר' דוד נלב"ע י"ב תשרי, תנצב"ה.

